

Bilten

Kantonalnog suda u Novom Travniku

Posebno izdanje u povodu Europskog dana pravde

EUROPSKI DAN PRAVDE U BIH

Okrugli stol: „Rodno zasnovano nasilje: Izazovi i napredak u BiH“

„Dani otvorenih vrata suda“

Posjeta građana i organizirani obilasci učenika osnovnih i srednjih škola i studenata pravnih fakulteta

**KANTONALNI SUD U NOVOM TRAVNIKU
EUROPSKI DAN PRAVDE
31.10.2019. GODINE**

**CANTONAL COURT IN NOVI TRAVNIK
EUROPEAN DAY OF JUSTICE
31st October 2019**

EUROPSKI DAN PRAVOSUĐA
EVROPSKI DAN PRAVDE
EUROPSKI DAN PRAVDE
29.10.2021. GODINE

“Dan pravde će pomoći 800 milijuna građana u 47 zemalja članica Vijeća Europe da budu bolje informirani o njihovim pravima i o tome kako funkcionira pravosudni sustav”

(Walter Schwimmer, Generalni tajnik Vijeća Europe, lipanj 2003. godine)

Europski dan pravde ustanovljen je 5.6.2003. godine od Vijeća Europe i Europske komisije. Obilježava se svake godine u mjesecu listopadu/oktobru, sa ciljem da približi građanima pravosudni sustav, kako bi im se učinio dostupnijim, kao i da im se pruži mogućnost da bolje razumiju svoja prava i upoznaju sredstva koja im stoje na raspolaganju radi ostvarivanja njihovih prava.

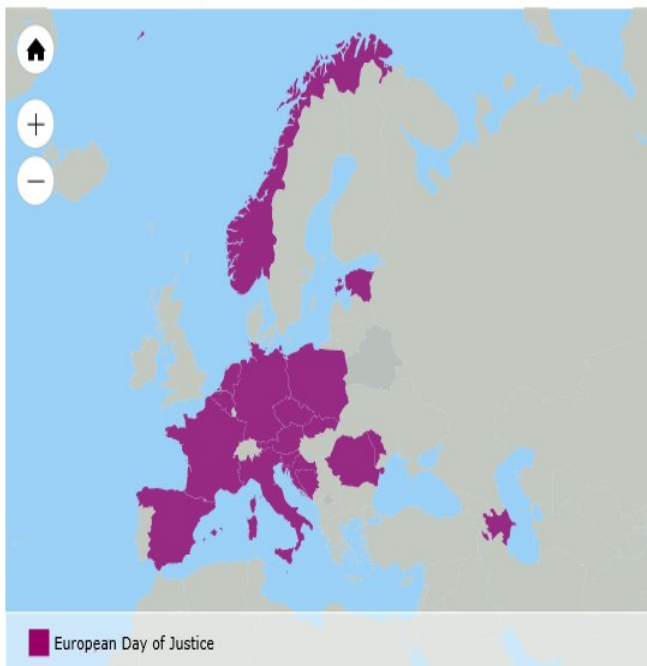
Sudovi zemalja članica Europske mreže pilot sudova posebno su pozvani da učestvuju u obilježavanju Europskog dana građanskog pravosuđa.

Svrha ovog dana je da educira i informira opću populaciju o njihovim svakodnevnim pravima, te da okupi stručnjake iz pravne oblasti kako bi razmijenili informacije iz oblasti građanskih prava i susreli se sa korisnicima sudova.

Također, države su pozvane da obavijeste Vijeće Europe i Europsku Komisiju za efikasnost pravosuđa Vijeća Europe (“CEPEJ”) o načinu obilježavanja Europskog dana građanskog pravosuđa.

EVENTS BY COUNTRY

* Grafički prikaz zemalja koje su obilježile Europski dan pravde u 2019. g.

*Program obilježavanja Europskog dana pravde u Kantonalnom sudu u Novom Travniku u 2019. godini.

Europski dan pravde u 2019. godini

Novi Travnik, 31.10.2019. godine

Kantonalni sud u Novom Travniku kao predstavnik Bosne i Hercegovine u Europskoj mreži pilot sudova, dana 31.10.2019. godine, obilježio je Europski dan pravde. Dani otvorenih vrata suda započeli su u 9:00 sati organiziranim obilascima i slobodnim pristupom građana.

Akreditirani predstavnici suda Aldijana Nikšić, Eda Furundžija, Danijela Joskić, Almir Račić, Matea Cakalin, Jelena Knežević i Rubina Begović su zainteresirane osobe, učenike osnovnih i srednjih škola i studente Pravnih fakulteta upoznali sa radom suda, mjerodavnostima i svakodnevnim funkcioniranjem suda od zaprimanja pismena do otpreme sudskih odluka u pisarnici suda.

O sudačkoj funkciji, nadležnostima općinskih sudova i Kantonalnog suda, donošenju odluka na temelju Ustava i zakona, učenici su dobili relevantne informacije o tome u razgovoru sa sutkinjom Kantonalnog suda u Novom Travniku Stanom Imamović.

Kantonalni sud u Novom Travniku posjetili su: učenici Osnovne škole „Safvet Beg Bašagić“ Novi Travnik, Osnovne škole „Edhem Mulabdić“ Opara, Osnovne škole „Novi Travnik“, Osnovne škole „Fra Marijana Šunjića“ Stojkovići, Srednje škole „Novi Travnik“, Mješovite srednje škole „Novi Travnik“, studenti Sveučilišta/Univerziteta „Vitez“ u Vitezu i Internacionalnog Univerziteta Travnik.

Učenicima i studentima je podijeljen promotivni materijal u vidu brošura i informativnih letaka na temu Rodno zasnovanog nasilja na internetu.

Stručna suradnica Odjela za podršku Kantonalnog suda u Novom Travniku, psihologinja Eda Furundžija predstavila je putem power point prezentacije rad Odjela za podršku svjedocima sa naglaskom na Rodno zasnovano nasilje i Smjernice za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosudnim institucijama u BiH.

Vitez, 31.10.2019.g. Okrugli stol “Rodno zasnovano nasilje: Izazovi i napredak u BiH“

U povodu obilježavanja Europskog dana pravde, organiziran je Okrugli stol u Hotelu “Central” (Franšizni centar) Vitez na temu: “ Rodno zasnovano nasilje: Izazovi i napredak u BiH“.

Okrugli stol je organiziran uz suradnju i podršku projekta Atlantske Inicijative (AI) i okupio je predstavnike ministarstava, sudova, tužiteljstva, Odvjetničke komore, centara za socijalni rad, te drugih vladinih i nevladinih organizacija u KSB/SBK.

Dnevni red i učesnike Okruglog stola predstavila je moderatorica Okruglog stola Amra Bosto, sudski administrator Kantonalnog suda u Novom Travniku.

U uvodnoj riječi se obratila predsjednica Kantonalnog suda u Novom Travniku Katica Jozak-Mađar, te je pozdravila sve učesnike Okruglog stola. Kantonalni sud u Novom Travniku je predstavnik BiH u Europskoj mreži pilot sudova, te shodno tome ima i obvezu ovakve organizacije i ispunjavanja zadaća koje se realiziraju 11-tu godinu. Na web stranici www.coe.int Vijeća Europe mogu se vidjeti aktivnosti Kantonalnog suda u Novom Travniku od onog dana kada je odlučeno u VSTV-u BiH da predstavljamo Bosnu i Hercegovinu, te niti jednu godinu nije izostala aktivnost suda. To nas razlikuje u odnosu na ostale. Države kao što su Njemačka i Italija su još prije Bosne i Hercegovine u Europskoj mreži pilot sudova, ali su imali par izostanaka. Naša zemlja je članica Vijeća Europe od 2002. godine, 44-ta smo zemlja u Vijeću Europe, to je jedna od najstarijih organizacija europskih zemalja, te smo potvrdili status potencijalnog kandidata Europske unije koje obveze nam se nameću u svjetlu rada u postupku u lancu svih karika. Predsjednica se zahvalila i čestitala svim učesnicima Okruglog stola što možemo doprinijeti pravdi i pravičnosti u našoj zemlji.

Zahvalila se suorganizatorima Atlantskoj inicijativi bez čije podrške i financijske potpore ne bi mogli uspješno organizirati ovaj Okrugli stol kao i podršci koju daju aktivnostima i radu Kantonalnog suda u Novom Travniku već treću godinu. Naime, Atlantska

inicijativa je bila suorganizator Okruglih stolova povodom Europskog dana pravde 2015., 2016. i ove 2019. godine.

2015. godine donesene su i implementirane Smjernice za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosudnim institucijama u BiH. U sudu postoje savjetnici (po 2 savjetnika) koji su imenovani i kojima se mogu prijaviti slučajevi seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu. Treba mnogo raditi na prevenciji ovakvih djela i na edukaciji.

Majda Halilović, voditeljica Odjela za istraživanje u Atlantskoj inicijativi u BiH pozdravila je učesnike ispred Atlantske inicijative, te naglasila kako dugo rade sa pravosuđem, sa sudovima i tužiteljstvima u sklopu projekta rod i pravosuđe koje podržava Švedska

ambasada. U tom radu Atlantska inicijativa je naišla na značajnu podršku od predsjednice Kantonalnog suda u Novom Travniku Katicice Jozak-Mađar, a i cijeli Kantonalni sud u Novom Travniku je otvoren za suradnju sa nevladinim sektorom.

Razlog zašto je odlučeno da se govori o seksualnom uznemiravanju je taj što seksualno uznemiravanje kod nas zaista nije dovoljno prepoznato. Veoma je mali broj slučajeva uznemiravanja u sudskoj praksi. Razlog nije da takvi slučajevi ne postoje, već istraživanja pokazuju da nismo dovoljno osviješteni da prepoznamo ove probleme i određena ponašanja koja predstavljaju seksualno uznemiravanje. Seksualno uznemiravanje je svako neželjeno ponašanje seksualne prirode zbog kojeg se osoba osjeća uvrijeđeno, poniženo ili rastreseno. Ima različite oblike i može biti verbalno, neverbalno i fizičko. Mi najčešće prepoznamo fizičko uznemiravanje (zagrljaji, dodiri). Drugi oblici se slabije prepoznaju i to može biti uznemiravanje putem e-maila (slanje lascivnih poruka, pornografije, nedolično ponašanje kako nije primjereno radnoj sredini). Čak i ako druge osobe unutar te sredine prihvate takvo ponašanje, ako nama to smeta sasvim je u redu da se to i kaže te da se takvo ponašanje zaustavi. Postoje konotacije da je seksualno uznemiravanje pojava koja je donesena sa zapada, međutim seksualno uznemiravanje nije nova pojava, ono se uvijek dešavalo od momenta od kada su žene stupile na tržište rada, ali se nije obraćala dovoljna pažnja. U to vrijeme feministkinje su se više borile za osnovna prava (npr. pravo glasa) dok je seksualno uznemiravanje bilo negdje na marginama iako se dešavalo. 60-tih i 70-tih godina je ta pojava bila sasvim normalna, očekivalo se da žene pristaju na takve odnose, da je to čak nešto što je i poželjno, kao takvo se provlačilo kroz filmove, medije i kulturu, da žene u radnim odnosima trebaju biti lijepe, dotjerane i zavodljive, te su se na taj način takvi odnosi dodatno i osnaživali, odnosno te norme koje su ohrabrivale seksualno uznemiravanje. Catharine MacKinnon, američka pravna naučnica je po prvi puta definisala pojavu seksualnog uznemiravanja negdje početkom 80-tih godina kroz prvi slučaj seksualnog uznemiravanja na američkom sudu. Ona je zajedno sa drugim pravnim naučnicima na Univerzitetu u Yale-u podržala jednu službenicu koja je bila otpuštena zato što je prijavila, odnosno ustala je protiv seksualnog uznemiravanja nekog ko je njoj bio nadređen.

Statistike Europske unije pokazuju da se seksualno uznemiravanje dešava u 50% u kojem su žene izložene nekom od oblika tog uznemiravanja, znači ne samo fizičkom već i verbalnom i neverbalnom i 10 procenata muškaraca. Muškarci dosta rjeđe govore o seksualnom uznemiravanju. Kod nas je nedavno rađeno istraživanje OSCE-a koje je pokazalo da je 28% žena izloženo nekom od oblika seksualnog uznemiravanja. Pokret koji je krenuo iz Hollywooda, pa onda zahvatio cijeli svijet je otvorio lavinu tog problema. Žene su izložene problemu seksualnog uznemiravanja ne samo u okviru radnog konteksta

nego i na ulicama. Seksualno uznemiravanje je i pokrenulo cijelu priču vezanu za rodno zasnovano nasilje. Atlantska inicijativa je održala trodnevnu konferenciju o rodu i pravosuđu. Treba govoriti i o uznemiravanju muškaraca. Oni drugačije doživljavaju to uznemiravanje nego žene. Ne samo da se ne obraćaju za pomoć i da ih je sramota već muškarci ne doživljavaju seksualno uznemiravanje toliko kao prijatnu kao što to doživljavaju žene. Žene kad su izložene seksualnom uznemiravanju koje može početi od lascivnih poruka ili pornografije, uvijek očekuju da će to uznemiravanje eskalirati. Iz tog razloga su žene često zastrašene kada se seksualno uznemiravanje njima dešava. Smatra se da se to kod nas ne dešava, međutim u razgovorima u manjim krugovima saznajemo koliko je svatko nekad u toku svog života bio izložen seksualnom uznemiravanju (na fakultetu, tokom rada). Smatralo se kao biološka teorija da je to jedna pojava privlačnosti, nešto što je normalno kada se muškarci i žene nađu unutar radne sredine. Međutim ta teorija nije održiva jer je moguće suzbiti takvo ponašanje i imati profesionalne radne odnose. Organizaciona teorija govori o konceptu moći, autoriteta i hijerarhije i govori o tome koliko unutar radnih organizacija koje se ne bave seksualnim uznemiravanjem i koje imaju jedan nepravedan odnos između muškaraca i žena, u kojima ravnopravnost spolova nije na visokom nivou u kojima su najčešće muškarci nadređeni, seksualno uznemiravanje se u takvim slučajevima najčešće dešava. Teorija o rodnom ulogama govori o tome da kroz seksualno uznemiravanje muškarci pokušavaju da smjeste žene unutar određenih uloga koje su tradicionalne za određenu kulturu unutar koje se živi. Te rodne uloge povremeno podsvjesno isplivaju, a to je da ženama nije mjesto na poslu, već kod kuće. Ova teorija govori o tome da je seksualno uznemiravanje posljedica rodne nejednakosti i seksizma.

Psihologija uznemiravatelja pokazuje da oni koji uznemiravaju najčešće ne uznemiravaju samo jednu osobu već i druge osobe. Jedan tip takvih uznemiravatelja će prestati sa uznemiravanjem kada ih se upozori. Drugi tip uznemiravatelja su oni koji su skloni iskorištavanju žena i vjeruju da žene žele takav vid dominacije, čak i kada to podrazumijeva fizičku prisilu. Treba razlikovati kompliment od seksualnog uznemiravanja. Često se na ženu prebacuje krivica za takvo uznemiravanje (npr. stil oblačenja). Međutim krivica samo treba tražiti u onome ko uznemirava. Iskustva pokazuju da uznemiravatelji ciljano biraju koga će uznemiravati, a to su osobe za koje smatraju da će teško prijaviti seksualno uznemiravanje, te osobe nad kojima imaju moć. Posljedice seksualnog uznemiravanja su dosta ozbiljne, te nose jedan ozbiljan stres. Te posljedice su i fizičke i mentalne, a osobe koje su izložene tome često odlaze na

bolovanje, imaju nesanicu, razne tegobe i gubitak samopoštovanja. Razlog neprijavlivanja seksualnog uznemiravanja u radnoj sredini je taj što se ljudi bore da to svoje radno mjesto zadrže, strah od odmazde, te manjak informacija i osviještenosti o ovom problemu, jer se često suprotstavljamo protiv ozbiljnih moćnika. Najvažnije je znati svoja prava i osobne granice, tražiti informacije i podršku, te voditi evidenciju o incidentima seksualnog uznemiravanja.

Milanko Kajganić, tužitelj Tužiteljstva BiH zahvalio se predsjednici Kantonalnog suda u Novom Travniku na organizaciji događaja i na pozivu. Naglasio je da su žrtve u Bosni i Hercegovini bespomoćne i nemaju kome da se obrate. Većina ne zna da uputi te žrtve niti da im objasni koja su

njihova prava i na koji način da se izbore sa tim problemima. Seksualno uznemiravanje je slična tema kao što je nasilje u obitelji. Što se tiče nasilja u obitelji tek je 2000. godine u Republici Srpskoj, a 2003. godine u Federaciji BiH inkriminisano kao kazneno djelo, te je dotad bilo sasvim normalno da supružnici rješavaju razmirice silom. Većina ljudi na Balkanu je na tu inkriminaciju gledala sa podsmijehom. Međutim danas više niko ne gleda na nasilje u obitelji sa podsmijehom, jer smo svakog tjedna svjedoci da posljedice takvog kaznenog djela znaju biti strašne.

Tako isto i na seksualno uznemiravanje gledamo sa podsmijehom i smatramo da je to neki vid odnosa između radnih kolega, međutim kada je u pitanju neko iz naše obitelji ko zavisi od predatora gdje uznemiravana osoba ima ugovor o radu na određeno i treba sebi da obezbijedi egzistenciju i ako to uznemiravanje traje, doći će do raznih fizičkih i psihičkih problema, te to počinjemo ozbiljnije shvaćati.

Što se tiče međunarodnih pravnih okvira koji tretiraju seksualno uznemiravanje, Bosna i Hercegovina je šesta zemlja u svijetu koja je potpisala Istanbulsku konvenciju. Pravni okvir u Bosni i Hercegovini predstavlja Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH koji je donesen 2003. godine i mijenjan je 2010. godine, Krivični zakonik Republike Srpske koji je donesen 2017. godine, Zakon o zabrani diskriminacije, Zakoni o radu u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu, te Zakoni o prekršajima. Seksualno uznemiravanje može predstavljati kazneno i prekršajno djelo. Kao kazneno djelo seksualno uznemiravanje je predviđeno u Zakonu o ravnopravnosti spolova BiH u članku 5. i za procesuiranje tih djela nadležan je Sud BiH, odnosno

Tužiteljstvo BiH, s obzirom da se radi o zakonu koji je donesen na nivou Bosne i Hercegovine. Od 2003. godine od kad je Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH donesen pa do danas imali smo nešto više od desetak predmeta seksualnog uznemiravanja. Ta se djela teže prepoznaju, ali je bilo slučajeva procesuiranja i nosilaca pravosudnih funkcija. Takva djela su počela biti i medijski eksponirana, pa se ljudi više ohrabruju da se prijave takva ponašanja i uznemiravanja. Kada imamo vid seksualnog uznemiravanja koje duže traje i koje je sa zastrašujućim posljedicama, u našoj sudskoj praksi koja nije bročano obimna imamo situacije da je seksualno uznemiravanje trajalo godinama i da je proizvelo fizičke i psihičke posljedice po žrtve i to su ozbiljni oblici seksualnog uznemiravanja. Polno uznemiravanje je definisano u Krivičnom zakoniku Republike Srpske iz 2017. godine. Profesorica Ivanka Marković sa Pravnog fakulteta u Banja Luci, koja je ujedno i poslanik u Narodnoj skupštini Republike Srpske, angažovala se u zaštiti prava svih žrtava seksualnog nasilja, pa je i taj angažman doveo do toga da je Republika Srpska predvidjela u svom Krivičnom zakoniku kazneno djelo polnog uznemiravanja. Ovakvi okrugli stolovi bi trebali potaknuti da se seksualno uznemiravanje okarakterise kao kazneno djelo i na entitetskom nivou, kako bi se na taj način lakše pružila zaštita svim žrtvama. Članak 29. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH kaže šta u stvari predstavlja kazneno djelo seksualnog uznemiravanja i kolika je zapriječena kazna zatvora (od 6 mjeseci do 5 godina). Kod polnog uznemiravanja predviđenim Krivičnim zakonikom Republike Srpske žrtva je lice koje je u odnosu podređenosti ili zavisnosti ili koje je posebno ranjivo zbog uzrasta, bolesti, invaliditeta, trudnoće itd. Intencija zakonodavca je pomoć najugroženijim i najslabijim žrtvama polnog uznemiravanja (zapriječena kazna zatvora do 2 godine). Gonjenje za djelo se poduzima po prijedlogu. Postavlja se pitanje ko treba podnijeti kaznenu prijavu, odnosno prijedlog za kazneno gonjenje ako je žrtva lice iz ranjive kategorije, pa se u budućnosti trebaju raspraviti i te nedoumice. Rijetko će se kad seksualno uznemiravanje prijaviti direktno Tužiteljstvu, već će se prijaviti policijskim službenicima, djelatnicima Centra za socijalni rad ili poslodavcu, te bi takve institucije trebale da obavijeste Tužiteljstvo o takvim dešavanjima. Tužitelj je ključan da uputi smjernice tim institucijama kako bi se dokumentovali takvi slučajevi, te kako bi se oni uspješno procesuirali pred sudom. Što se tiče dokaza, radi se o jednoj uskoj lepezi jer je teško dokazati kaznena djela seksualnog uznemiravanja, jer su to djela koja se obično dešavaju između dva lica, slično kao kod kaznenih djela nasilja u obitelji i silovanja. Uglavnom se tu radi o izjavama oštećene i izjavama osumnjičenog, a pokušavaju se

izbjegli i svjedočenja. Treba najviše obratiti pozornost na slučajeve koji traju duže vrijeme, te je lakše doći i do dokaza. Bitna obilježja kaznenog djela seksualnog uznemiravanja su: subjektivni elemenat, tj. neželjenost od strane žrtve seksualnog uznemiravanja, radnja izvršenja, priroda radnje i posljedica. Na strani izvršioca mora postojati umišljaj, direktni ili eventualni. Ovo kazneno djelo se utvrđuje u svakom konkretnom slučaju. Kod neželjenosti je bitno postojanje vanjske reakcije, tj. da je oštećena na bilo koji način pokazala tu svoju neželjenost. namjera nije bitna kod obilježja kaznenog djela i nju sudovi ne treba da utvrđuju, jer ako se djelovanjem postigne posljedica onda to predstavlja kazneno djelo seksualnog uznemiravanja. Radnja izvršenja je verbalno, neverbalno i fizičko ponašanje. Postoji i mogućnost lažnog prijavljivanja, ali se saslušanjem svjedoka i prikupljanjem dokaza to može i utvrditi. Posljedice djela su povreda dostojanstva i stvaranje okruženja koje traje duži vremenski period. Također postoji i zahtjev za imovinskopravnu odgovornost, tj. nematerijalnu štetu. Najčešće su slučajevi seksualnog uznemiravanja u odnosu nadređenosti i podređenosti, te to može biti i otežavajuća/olakšavajuća okolnost pred sudom. Zakon o ravnopravnosti spolova BiH kao i Zakon o zabrani diskriminacije BiH predviđa seksualno uznemiravanje i kao građanski delikt, odnosno i Zakoni o radu koji predviđaju obvezu za pravna lica da preduzmu odgovarajuće mjere i efikasne mehanizme zaštite kako se seksualno uznemiravanje ne bi dešavalo i obvezu prijavljivanja u situacijama kada se desi. U pravosuđu imamo Smjernice koje su orijentisane na podizanje svijesti pripadnika pravosudne zajednice na koji način da se spriječi seksualno uznemiravanje u institucijama u BiH. Te Smjernice su donesene 2015. godine. Sva lica koja ne preduzmu korake da se spriječe takva djela podliježu građanskoj odgovornosti.

Predsjednik kaznenog odjeljenja Kantonalnog suda u Novom Travniku Zuhdija Čosić istaknuo je da su

predmet posmatranja i interes opservacije bila procesuiranja predmeta kako iz prvostupanjske nadležnosti, tako i u žalbenom postupku za 2016. 2017. i 2018. godinu. Problemi koji su istaknuti, a koji su vezani za ova djela i specifičnosti koja nose, dolaze do izražaja kada se susretnemo sa bilo kojim od ovih predmeta. U svezi s ovim predmetima interesantne su odredbe Kaznenog zakona FBiH koje reguliše glava XIX. i XX. Kantonalni sud je nadležan da sudi u prvostupanjskom postupku gdje je propisana kazna zatvora viša od 10 godina. Za propisane kazne zatvora manje od 10 godina djela procesuiraju općinski sudovi. Zato imamo više podataka o odlukama po žalbenom postupku, nego predmeta iz okvira naše nadležnosti. U periodu 2016., 2017. i 2018.g. Kantonalni sud u Novom Travniku je imao 2 predmeta kaznenog djela silovanja i 2 predmeta kaznenog djela navođenje na prostituciju. U glavi XIX Kaznenog zakona FBiH navedena su kaznena djela protiv spolne slobode i morala, a iz glave XX su kaznena djela protiv braka, obitelji i mladeži, te je pred Kantonalnim sudom u Novom Travniku bilo 11 kaznenih predmeta i 6 prekršajnih predmeta po žalbenom postupku. Ove statistike ne ukazuju na probleme, kompleksnost i složenost predmeta. Iz glave XIX Kaznenog zakona FBiH najviše predmeta je procesuirano pred Općinskim sudom u Travniku. Što se tiče ovakvih kaznenih djela imamo nulti nivo tolerancije. Iskustva pokazuju da smo bili više u prilici da rješavamo žalbe branilaca i optuženih nego tužitelja, te se žalba ne može tretirati gore po optuženog ili se samo može odbiti. Činjenica je da nakon ukidanja prvostupanjske odluke, naročito kod kaznenog djela nasilja u obitelji često dolazi do izmirenja ili uskraćivanja svjedočenja, tako da tu prevladava neki od socijalnih, ekonomskih ili drugih razloga, odraza tradicije i poimanja. Kada su ova djela u pitanju treba zagovarati strožije kazne, te bi trebala zauzimati određene prioritete, bez obzira što ih zakonodavac nije tako svrstao, jer i interesi bezbjednosti tih žrtava to zahtijevaju.

Predsjednica kaznenog odjeljenja Općinskog suda u Travniku Silva Belegić-Perčinlić govorila je o postupanju suda po optužnicama Kantonalnog tužiteljstva Travnik kada se radi o slučajevima nasilja u obitelji. To su uglavnom optužnice sa kaznenim nalogom gdje je predviđena uvjetna ili novčana kazna, a sve zavisi od ranije kažnjavanosti optuženog. Ukoliko je optuženi ranije osuđivan sa uvjetnom kaznom se ne može postići svrha kažnjavanja. Priručnik i Vodič za nasilje u obitelji je mnogo pomogao sudu u radu, što možemo zahvaliti Atlantskoj inicijativi, prošle su se obuke, te se koriste u radu u ovakvim postupcima. Neke olakšavajuće okolnosti se ne bi trebale uzimati u obzir kao što su obiteljsko stanje, nezaposlenost itd. Često se odbijaju svjedočenja kao privilegovani svjedok, ali se tu ne

prekida glavni pretres već se uzimaju u obzir i drugi iskazi i dokazi materijalne prirode (vještačenja, službene zabilješke policije).

Predsjednik Općinskog suda u Travniku Goran Dujčić naveo je izvješće o ovim kaznenim djelima, bilo je dosta nasilja u obitelji, uglavnom je to uvjetna kazna, te je izrečeno 110 uvjetnih osuda, oko 12-13 kazni zatvora i 2 novčane kazne. O ovakvim djelima ne bi trebalo razmišljati samo sa kaznenopravnog aspekta, treba vidjeti i socijalni i ekonomski aspekt, te šta predstavlja specijalnu i generalnu prevenciju i koliko ovakva vrsta sankcija može utjecati na smanjenje broja ovih djela, jer broj predmeta raste. Socijalni aspekt utiče na povećanje broja ovih djela (nezaposlenost žena).

Predsjednica građanskog odjeljenja Općinskog suda u Jajcu Milena Dramac navela je statistike promatranja suda za 2016., 2017. i 2018. godinu. Bilo je 29 kaznenih djela iz područja rodno zasnovanog nasilja koji su pravomoćno okončani - jedno kazneno djelo bludnih radnji gdje je izrečena kazna zatvora u trajanju od 10 mjeseci, jedno kazneno djelo prinude na spolni odnošaj i 27 kaznenih djela nasilja u obitelji. Izrečene su 2 zatvorske kazne, a sve ostale su bile uvjetne osude. Ostala djela su bila prekršajna, izricane su zaštitne mjere - 9 mjera obveznog psihosocijalnog tretmana, 13 zabrana približavanja žrtvi nasilja, 2 zaštitne mjere udaljavanja iz stana, odnosno kuće na određeni period i 2 zaštitne mjere obveznog liječenja od ovisnosti. Veće sredine imaju više procesuiranih djela.

Sutkinja Općinskog suda u Bugojnu Aldina Rebihić-Topoljak naglasila je kako je pred Općinskim sudom u Bugojnu vođeno 58 pravomoćno okončanih predmeta, uglavnom su donesene 31 uvjetne osude, izrečeno je 11 kazni zatvora, 6 novčanih kazni, 2 su oslobođajuće presude, dok su 2 odbijene, a izrečeno je 15 mjera u prekršajnom postupku.

Sudac Općinskog suda u Kiseljaku Nedžad Baković je naglasio kako Općinski sud u Kiseljaku ima relativno veći broj predmeta iz ove oblasti u odnosu na Jajce i Bugojno. Iz 2016., 2017. i 2018. godine ukupno je

bilo 53 predmeta iz kaznene oblasti ovih djela i 33 iz prekršajne oblasti (zaštitna mjera je bila udaljenje počinitelja od žrtve nasilja). Kazneni predmeti su uglavnom bili iz članka 222. KZ FBiH nasilje u obitelji. Tu je i jedno djelo iz članka 208. u svezi sa člankom 207. KZ FBiH gdje je počinitelj maloljetno lice, te jedno djelo u kojem je počinitelj dobio 8 mjeseci zatvora. Većina izrečenih osuda je bila uvjetna osuda. Zatvorske kazne koje su izricane su bile u rasponu od 3 mjeseca do godinu dana. Od 53 predmeta u radu pravomoćno je 49, a 2 predmeta su još u radu, dok se 2 predmeta nalaze na višem sudu po žalbama. Po članku 222. KZ FBiH izricane su i novčane kazne u rasponu od 500 KM do 1500 KM. Dešava se da u vrijeme suđenja žrtve odustaju od svjedočenja prema svojim supruzima, a uglavnom su počinitelji muškarci.

Ispred Tužiteljstva KSB/SBK obratila se zamjenica glavnog kantonalnog tužitelja Sanja Hodžić, te je naglasila da kazneno djelo seksualnog uznemiravanja nemamo u nadležnosti, međutim kada je riječ o kaznenom djelu nasilje u obitelji evidentno je da je u protekle 3 godine došlo do povećanja izvršenja tih djela. Tužiteljstvo uvijek ide sa traženjem uvjetne kazne za počinioca kao jednim vidom upozorenja, međutim kada se radi o počiniocu koji ponavlja djelo onda Tužiteljstvo sačinjava optužnicu i tada se traži strožija kazna. Tužitelji su obučeni tako da se može spoznati šta je to nasilje u obitelji, kakav je značaj i preventiva takvih djela.

Načelnik Policijske uprave Jajce Bare Pršlja istaknuo je kako je Policijska uprava u Jajcu jedna od prvih u Kantonu Središnja Bosna koja je ozbiljno shvatila kazneno djelo nasilje u obitelji. Od 2006. godine policijski službenici su radili zajedno sa nevladinim organizacijama i Centrom za socijalni rad, razmjenjivala su se iskustva sa Tuzlanskom i Sarajevskom županijom. Educirani su građani i organizovane su javne tribine. Formiran je koordinacijski tim gdje su policajci osposobljavani i educirani. Prema podnesenim izvješćima, za prvih 9 mjeseci ove godine je prijavljeno 19 slučajeva nasilja

u obitelji, od čega je 9 u Donjem Vakufu i 10 u Jajcu. Za svih 19 slučajeva Policijska uprava je podnijela zahtjeve za izricanje zaštitnih mjera. Vlada Kantona Središnje Bosne je prošle godine potpisala sporazum sa Gender centrom FBiH o formiranju koordinacijskog tijela na nivou kantona gdje su uključeni Centri za socijalni rad, Centri za mentalno zdravlje, policija i sudovi.

Dekan Pravnog fakulteta Sveučilišta „Vitez“ Ivo Miro Jović govorio je o uspjesima studenata na međunarodnim takmičenjima, te se zahvalio na dosadašnjoj suradnji sa Kantonalnim sudom u novom Travniku sa kojim je potpisan Sporazum o suradnji.

Edo Sujoldžić, pravni savjetnik Misije OSCE-a u BiH, terenski ured u Travniku je istaknuo kako je Sekretarijat OSCE-a, Odjel za rodna pitanja sa sjedištem u Beču 2018. godine sproveo jedno istraživanje o nasilju nad ženama za jugoistočnu Europu, pa tako i za Bosnu i Hercegovinu. Cilj istraživanja je bio da se pribave pouzdani podaci kako bi se kreirale sveobuhvatne politike za prevenciju i borbu protiv nasilja nad ženama. Istraživanje je uključivalo uzorak od 2321 žene u rasponu od 18-74 godina koje žive u Bosni i Hercegovini, od toga 1163 u Federaciji BiH, 1019 u Republici Srpskoj i 139 u Brčko Distriktu. Problem nasilja nad ženama je prilično raširen problem u BiH. 2/3 žena, odnosno 67% misli da je nasilje nad ženama uobičajeno, a preko 1/4, odnosno 27% misli da je nasilje nad ženama veoma uobičajeno. Nešto ispod polovice, odnosno oko 48% žena u BiH je iskusilo neki oblik zlostavljanja od strane partnera i onog koji nije partner, zatim uhođenje, seksualno zlostavljanje od 15 godine pa do momenta ispitivanja. 38% žena ovog uzorka je reklo da je iskusilo psihološko, fizičko ili seksualno nasilje. Što se tiče posljedica, žene se osjećaju kao da žive u društvu koje od njih ima visoka očekivanja, da budu dobre majke, supruge, domaćice i uposlenice. Patrijarhalne norme nastavljaju da egzistiraju, te većina žena, oko 59% smatraju da bi trebale poslušati svog supružnika čak i kada se ne slažu. Zaključak je da se društvene norme i stavovi mijenjaju, ali je nasilje i dalje nedovoljno prijavljeno. 84% žena ne prijavljuje nasilje policiji. Jedan od najvećih razloga je nepovjerenje u institucije. Zakonski okvir u BiH postoji, međutim kada se radi o kažnjavanju počinitelaca taj dio nije zadovoljavajući. U istraživanjima 28% žena je iskusilo seksualno uznemiravanje, 38% žena koje je iskusilo seksualno uznemiravanje je imalo za posljedicu psihološku patnju, a samo 3% žena je prijavilo seksualno uznemiravanje policiji.

Adnan Pirić, docent na Pravnom fakultetu Sveučilišta „Vitez“ naglasio je kako je u prevenciji ove vrste nasilja ključna edukacija građana i potencijalnih

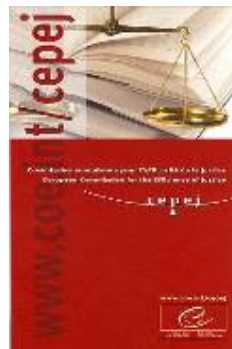
žrtava, od osnovne, srednje škole, fakulteta, da znaju kome se trebaju obratiti. Što je veći broj prijava veći je broj procesuiranih predmeta.

Mirjana Mehičić, direktorica Centra za socijalni rad istaknula je da se seksualno nasilje dešava i da ga Centri za socijalni rad prepoznaju u svom poslu i radu sa klijentima. Svi su prošli edukacije. Međutim u Zakonu o socijalnoj zaštiti na federalnom i kantonalnom nivou još uvijek nemamo mogućnosti da se pruži materijalna podrška. Ono što Centrima za socijalni rad nedostaje su resursi. Ne postoje adekvatne ustanove u BiH za izmještaj žrtava nasilja u obitelji.

Na kraju, svi učesnici Okruglog stola prihvatili su preporuke sadržane u Smjernicama za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja, koje se odnose na podizanje svijesti o prevenciji seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja, zatim Priručnik za sudije i tužioce u kojima su sadržane preporuke za postupanje u predmetima seksualnog uznemiravanja, preporuke Panela sadržane u Priručniku za razmatranje kaznenog djela silovanja u sudskoj praksi u BiH, te preporuke Atlantske inicijative za nastavak edukacija za suce i tužitelje i za djelovanje ključnih aktera na terenu.

Europska komisija za efikasnost pravosuđa (Cepej) Što je Cepej?

CEPEJ je tijelo Vijeća Europe osnovano Rezolucijom o osnivanju Europske komisije za efikasnost pravosuđa, Res (2002)12, Komitetu ministara Vijeća Europe, kako bi radilo na poboljšanju efikasnosti i funkcioniranju pravosudnog sustava u zemljama članicama Vijeća Europe. CEPEJ čine predstavnici svih 47 država članica Vijeća Europe. Nacionalnog člana CEPEJ-a u

ime pravosuđa Bosne i Hercegovine imenovalo je Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH. CEPEJ o svojim aktivnostima podnosi godišnje izvješće Komitetu ministara Vijeća Europe.

Koji je cilj Cepej-a?

CEPEJ kroz svoje djelovanje nastoji da:

Unaprijedi efikasnost i funkcioniranje pravosudnog sustava u zemljama članicama Vijeća Europe, sa ciljem da se osigura da svako može efikasno ostvariti svoja prava, čime se povećava povjerenje građana u pravosudni sustav; Omogući bolju primjenu međunarodnih pravnih instrumenata Vijeća Europe koji se tiču efikasnosti i pravičnosti pravosuđa. U konačnici, ostvarenjem navedenih ciljeva želi se smanjiti broj predmeta pred Europskim sudom za ljudska prava uzrokovanih od strane pravosudnih institucija država članica Vijeća Europe, kroz različite oblike povrede prava na pravično suđenje priznatog člankom 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. www.coe.int/cepej

Suradnja VSTV BiH sa Cepej-om

Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH redovito dostavlja CEPEJ-u podatke o radu pravosudnih institucija u Bosni i Hercegovini. Ovi podaci se objavljuju u dokumentu „Europski pravosudni sustavi. Efikasnost i kvalitet pravosuđa“. Pomenuti dokument se objavljuje svake dvije godine i sadrži detaljna poređenja europskih pravosudnih sustava. Nedavno je na internet stranici Vijeća objavljen prijevod posljednjeg izdanja ovog dokumenta. Također, Vijeće je osiguralo prijevode najvažnijih CEPEJ-ovih dokumenata i dostavilo ih je svim sudovima i tužiteljstvima, kao i drugim relevantnim institucijama u Bosni i Hercegovini. U skoroj budućnosti suradnja sa CEPEJ-om ce se intenzivirati kroz aktivnost eksperimentalnog prikupljanja podataka o trajanju sudskih postupaka u jednom broju sudova u Bosni i Hercegovini. Pored toga, nacionalni član Bosne i Hercegovine redovno učestvuje u radu CEPEJ-a. Konačno, Kantonalni sud u Novom Travniku aktivno učestvuje u radu CEPEJ-ove mreže pilot sudova.

Europska mreža pilot sudova

Europska mreža pilot sudova uspostavljena je od strane Europske komisije sa efikasnost pravosuđa (CEPEJ), s ciljem da se: podrže aktivnosti CEPEJ-a - kroz bolje razumijevanje svakodnevnog funkcioniranja sudova, ukaže na najbolje prakse rada u europskim sudovima koje

bi mogle biti iznijete pred nadležna tijela u državama radi njihovog eventualnog usvajanja s ciljem unapređenja efikasnosti pravosudnih sustava.

Iz medija ..

Kantonalni sud Novi Travnik obilježio Europski dan pravde | TNT Portal

Kantonalni sud Novi Travnik obilježio Europski dan pravde

Od Rabija Grabus (<https://tntportal.ba/author/rabijag/>) - 31. October 2019.

(<https://tntportal.ba/wp-content/uploads/2019/10/velikasud.jpg>)

Kantonalni sud u Novom Travniku kao predstavnik Bosne i Hercegovine u Europskoj mreži pilot sudova, obilježio je Europski dan pravde, tradicionalno sa dvije aktivnosti.

Kako nam je kazala Šefica sudske pisarne Kantonalnog suda u Novom Travniku Rubina Begović, prva aktivnost bio je Dani otvorenih vrata suda.

Druga aktivnost u povodu Europskog dana pravde održana je u Hotelu "Central" u Vitezu, riječ je o Okruglom stolu "Rodno zasnovano nasilje: Izazovi i napredak u BiH".

Okrugli stol je organiziran uz suradnju i podršku podršku nevladine organizacije Atlantska inicijativa (AI) čija nam je voditeljica odjela za iatraživanje Majda Halilović kazala da provode projekat Rod i pravosuđe koji podržava Švedska ambasada u BiH

Kako je kazala Halilović, nedavno istraživanje OSCE-a pokazuje da je kod nas 28% žena izloženo nekom obliku seksualnog uznemiravanja.

Održani Okrugli sto okupio je predstavnike ministarstava, sudova, tužiteljstva, Odvjetničke komore, centara za socijalni rad, te drugih vladinih i nevladinih organizacija u SBK.

<https://hms.ba/video-novi-travnik-zupanijski-sud-obiljezio-europski-dan-pravde/>

VIDEO NOVI TRAVNIK: Županijski sud obilježio Europski dan pravde

Objavljeno 27.10. - 8:54

Županijski sud u Novom Travniku kao predstavnik Bosne i Hercegovine u Europskoj mreži sudova u četvrtak je obilježio Europski dan pravde, prenosi Drukiji.ba.

Tim povodom organiziran je Dan otvorenih vrata te su održani vođeni obilasci učenicima i studentima, a svim građanima je omogućen slobodan pristup.

Kao i predhodne godine planirano je održavanje okruglog stola u vezi pružanja psihološke i drugih vidova podrške svjedocima i oštećenim u kaznenim predmetima koji se vode pred općinskim sudovima. /HMS/

31.10.2019.g, Općinski sud u Bugojnu

Europski dan pravde obilježen je 31.10.2019. godine u Općinskom sudu u Bugojnu Okruglim stolom na temu Zaštitne mjere prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji FBiH. Cilj Okruglog stola je bio analizirati izrečene zaštitne mjere prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji, upoznati aktere sa podzakonskim aktima iz ove oblasti, te razmijeniti mišljenja i iskustva o prevenciji i represiji u slučajevima nasilja u obitelji.

Učesnici Okruglog stola su bili predstavnici Policijskih stanica općina Bugojno, Donji Vakuf i Gornji Vakuf-Uskoplje, Centara za socijalni rad ovih općina, nevladine organizacije Ženska prava iz Zenice i Centra za mentalno zdravlje Bugojno.

Doneseni su zaključci sa ciljem podizanja svijesti o značaju i uticaju nasilja u obitelji, te predložene mjere za kvalitetno i pravilno procesuiranje ovakvih slučajeva.

...

Organizacioni odbor za obilježavanje Europskog dana pravde u Kantonalnom sudu u Novom Travniku u 2019. godini čine: Almir Račić, Amra Bosto, Danijela Joskić, Eda Furundžija, Katica Jozak-Madar, Mirjana Grubešić, Rubina Begović, Senad Begović i Zuhdija Čosić.

Više informacija o obilježavanju Europskog dana pravde možete dobiti posjetom na slijedeće web stranice:

www.coe.int/cepej

www.ksud-novitravnikpravosudje.ba

www.hjpc.ba

<http://pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=32314>

